

ÖREBRO UNIVERSITET

Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap

Huvudområde: Pedagogik

Konflikter och konflikthantering i förskolan

- En intervjustudie

Tove der Nederlanden och Emma Berglind

Förskolepedagogik V, Självständigt arbete

15 högskolepoäng

Vårterminen 2018

Tack!

Efter långa veckor av hårt arbete är vi äntligen klara med vårt självständiga arbete. Vi vill nu tacka alla som har hjälpt och stöttat oss genom denna process. Till att börja med vill vi tacka våra fantastiska familjer som under hela arbetet hjälpt oss med stöd, uppmuntran och rent praktiskt med vardagens logistik. Sedan vill vi tacka de som ställt upp på intervjuerna utan er medverkan hade studien inte varit genomförbar.

Till sist vill vi rikta ett hjärtligt tack till vår handledare Emma Arneback som under denna process funnits där med sitt uppriktiga engagemang, stöd och fantastiskt goda råd.

Hjärtligt tack!

Emma Berglind & Tove der Nederlanden

Örebro 2/6 2018

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att bidra till kunskap när det gäller syn på konflikter och konflikthantering hos olika personalkategorier i förskolan. Undersökningen har genomförts med hjälp av kvalitativa semistrukturerade intervjuer med fyra förskollärare, två förskolechefer samt en specialpedagog. Det material som samlades in har analyserats genom en tematisk analys där teman söktes efter i empirin. Resultatet visar på en variation när det gäller både personalens syn på konflikter samt konflikthantering. Konflikter kan enligt personalen ske både mellan barn och mellan barn och vuxna. När det gäller konflikter mellan barn är det ofta enligt personalen att de vill ha samma leksak eller få sin röst hörd. Konflikter mellan barn är enligt personalen något som är utvecklande och det behöver inte vara negativt. Konflikter mellan barn och vuxna kan ske då barn motsätter sig det den vuxne vill att barnet ska utföra vid ett specifikt tillfälle eller i speciella rutiner inom förskolan. När det gäller arbetet med konflikthantering är det av vikt vad pedagoger har för inställning till konflikter och att de inte ser konflikter som något negativt. Konflikter är en naturlig del i barns sociala utveckling. Miljön spelar även en stor roll enligt personalen, miljön behöver vara genomtänkt och tydlig i sin struktur samt att pedagoger behöver vara lyhörda för barns intressen och följa gruppen.

Nyckelord

Förskollärare, förskolechef, specialpedagog, konflikter, konflikthantering

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1 SYFTE OCH FORSKNINGSFRÅGOR	2
1.2 DISPOSITION	2
2. BAKGRUND OCH BEGREPPSFÖRKLARING	3
2.1 FÖRSKOLANS LÄROPLAN	3
2.2 BEGREPPET KONFLIKT	3
2.3 BEGREPPET KONFLIKTHANTERING	4
3. TIDIGARE FORSKNING	5
3.1 PEDAGOGERS SYN PÅ BARN	5
3.2 MÖTEN MELLAN PEDAGOGER OCH BARN	7
3.3 STRATEGIER FÖR PEDAGOGER	8
3.4 MILJÖNS BETYDELSE	11
3.5 MOTIV TILL VÅR STUDIE	11
4. METOD	13
4.1 KVALITATIV METOD	13
4.2 VAL AV METOD	14
4.3 URVAL OCH DATAINSAMLING	15
TABELL 1: INFORMANTER	16
4.4 BEARBETNING AV DATA	17
4.5 ETISKA STÄLLNINGSTAGANDE	18
5. RESULTAT	19
5.1 SYN PÅ KONFLIKTER	19
5.1.1 <i>Konflikter mellan barn</i>	19
5.1.2 <i>Konflikter mellan barn och vuxna</i>	20
5.1.3 <i>Konflikter är utvecklande för barn</i>	21
5.1.4 <i>Sammanfattande analys av syn på konflikter</i>	21
5.2 MÖJLIGA ARBETSSÄTT MED KONFLIKTER I FÖRSKOLAN	22
5.2.1 <i>Organisatoriskt arbete</i>	22
5.2.2 <i>Miljöns betydelse för konflikter</i>	24
5.2.3 <i>Hjälpa barn i konflikthantering</i>	25
5.2.3.1 <i>Närvarande pedagog</i>	26
5.2.3.2 <i>Vara en lyssnande pedagog</i>	27
5.2.3.3 <i>Hjälpa barn att uttrycka sig</i>	27
5.2.3.4 <i>Sammanfattande analys av arbete med konflikter i förskolan</i>	28
6. DISKUSSION	29
6.1 SYN PÅ KONFLIKTER I FÖRSKOLAN	29
6.2 ARBETE MED KONFLIKTER I FÖRSKOLAN	30
6.3 SLUTSATS	33
6.4 METODDISKUSSION	34
6.5 FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING	35

REFERENSLISTA37
BILAGA 1 – INTERVJUGUIDE40

1. Inledning

Ordet konflikt kommer enligt Torgeir Alvestad (2015) från det latinska ordet conflictus och kan förstås som sammanstötning. Men att bara beskriva ordet konflikt som sammanstötning blir en begränsning av begreppet. En konflikt mellan människor kan ses som tecken på olikheter samt att individers olika tankar, viljor och åsikter står emot varandra. När det gäller konflikter och hantering av konflikter behöver människor försöka förhålla sig till andra människors erfarenheter samt försöka göra varandra delaktiga när det gäller gemensamma upplevelser. Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2016) beskriver att personal i förskolan skall arbeta för att barn ska få utveckla sin förmåga att hantera konflikter samt att det är arbetslaget uppgift att hjälpa barn när det gäller att bearbeta konflikter i förskolan.

I förskolan förekommer det dagligen olika typer av konflikter som på något sätt kan behöva lösas eller hanteras. Det förskolans läroplan dock inte tar upp är hur detta arbete i ett arbetslag skall kunna gå tillväga. Då barngrupper kan variera i sin sammansättning på olika förskolor runt om i landet är det personalens uppgift att hjälpa barn i deras konflikter och hur dessa kan hanteras. Bland annat Linda Shidler (2009) samt Sandra Lamm, Judith G Grouix, Cindy Hansen, Martin Mary och Anna Jimenez Slaton (2006) med flera tar upp att vid konfliktstrategier är det av stor vikt hur exempelvis personal talar till barn när de ska hjälpa dem att lösa en konflikt. Miljön har även visats ha en betydelse när det gäller konflikter i förskolan. Enligt Mikael Arevius och Henrik Olsson (2007) kan rädsla för att hantera konflikter i förskolan påverka förskollärares val att gå in i en konflikt och hjälpa barn att lösa den. Författarna menar även att rädsla för konflikter gör att pedagoger kan välja att fly från vissa konflikter. Konflikträdsla kan leda till att konflikterna istället undviks men att enbart undvika dem leder inte till någon lösning utan kan leda till en kris som kan behöva lösas med rädsla och adrenalin i kroppen.

Med denna studie vill vi bidra med kunskap om olika synsätt när det gäller konflikter inom förskolan. Denna studie kan vara av intresse för de som är verksamma inom förskolan. Studien kan väcka tankar och funderingar då det gäller olika syn på konflikter samt konflikthantering. Vi har valt att gå in brett för att titta på vilken syn på konflikter samt konflikthantering förskollärare,

förskolechef samt specialpedagog har. Detta för att nå en bredd i de olika personalkategorier som arbetar inom förskolans värld.

1.1 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med denna studie är att bidra med kunskap om hur olika personalkategorier i förskolan ser på konflikter samt konflikthantering. Detta syfte besvaras genom nedanstående forskningsfrågor:

1. Vilken syn har personal inom förskolans verksamhet på konflikter?
2. Vilka arbetssätt förespråkas för att hantera konflikter i förskolan?

1.2 Disposition

I det första kapitlet beskrivs denna studies fokus samt problem. I det andra kapitlet ges en bakgrund till ämnet utifrån olika begreppsförklaringar. Det tredje kapitlet beskriver tidigare forskning inom ämnet. I kapitel fyra beskrivs den valda metoden i studien, hur undersökningen genomförts samt vilka etiska ställningstaganden som beaktats. Kapitel fem redogör för den analys som gjorts av det insamlade materialet. I kapitel sex diskuteras det resultat som undersökningen kommit fram till jämfört med den tidigare forskning som finns i ämnet. Här diskuteras även metoden i undersökningen och det ges även förslag till vidare forskning i det valda ämnet.

2. Bakgrund och begreppsförklaring

Följande avsnitt belyser förskolans läroplan när det gäller konflikter. Därefter behandlas begreppen konflikt och konflikthantering.

2.1 Förskolans läroplan

Enligt läroplanen för förskolan ska förskolan sträva efter att varje barn “utvecklar sin förmåga att fungera enskilt och i grupp, att hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt ta ansvar för gemensamma regler” (Skolverket 2010 s.9). Det strävansmål som står i läroplanen för förskolan ställer enligt oss stora krav på personalen i likhet med det som Alvestad (2015) beskriver. Om man ser på konflikthantering är det något djupare för personalen än att bara lösa konflikter för stunden. Genom att arbeta aktivt med konflikthantering i förskolan samt att få med barnen i detta blir konflikthantering något mer än att enbart lösa den pågående konflikt som råder. Barnen får stimulans i att utveckla sitt lärande när det gäller samhällets demokratiska värderingar. Det vill säga att arbetet med konflikter samt konflikthantering i förskolan har en djupare mening och att personal i det dagliga arbetet medverkar till ett klimat som är demokratiskt, där barn får hjälp och stöd i att bland annat bearbeta konflikter och respektera varandra (Alvestad 2015).

2.2 Begreppet konflikt

Ilse Hakvoort (2015) beskriver begreppet konflikt som mångfasetterat och inte entydigt samt att konflikt ursprungligen handlar om en strid mellan människor. Det vill säga att konfrontationen är av fysiskt slag, men att en annan definition när det gäller konflikter är möjlig och att det bland annat kan handla om att det finns olika åsikter, tankar eller intressen. Arevius och Olsson (2007) definierar begreppet konflikt som en motsättning eller strid mellan krafter, egenskaper samt motiv mellan personer eller inom individen. Var dag lever barn med konflikter, det kan handla om olika åsikter samt intressen och mål. Författarna menar att konflikter eller resultat av dem påverkar vår utveckling och kan därigenom ses som oundvikliga samt nödvändiga. Konflikter aktiverar en “kämpa eller fly” mentalitet då de olika alternativen är att antingen fly från situationen och då hoppas att det är det bästa alternativet eller stanna kvar i situationen och försöka lösa den på bästa sätt. I denna studie definierar vi begreppet konflikt som något som kan

handla om olika åsikter, tankar och intressen. Konflikter i förskolan kan ske på olika nivåer exempelvis mellan barn men även mellan barn och vuxna.

2.3 Begreppet konflikthantering

När det gäller begreppet konflikthantering tar Hakvoort (2015) upp att det är en skillnad när det gäller hantering av en konflikt eller lösning av en konflikt. Alla konflikter går inte att lösa men de går att hantera. Synen på vad begreppet konflikt innebär påverkar hur vi väljer att hantera den. Är synen på konflikter negativ ser hanteringen annorlunda ut än om det finns en konstruktiv syn. Det finns en variation i hur arbetet på förskolor ser ut när det gäller konflikthantering samt förmågan att skapa positiva förutsättningar för detta. I denna studie definierar vi begreppet konflikthantering som direkt kopplat till hur pedagoger ser på begreppet konflikt. Vi är medvetna om att vissa konflikter ibland behöver avslutas fort på grund av olika omständigheter.

3. Tidigare forskning

I följande avsnitt behandlas tidigare forskning inom ämnet konflikt och konflikthantering i förskolan. Den litteratur som används är vetenskapligt granskad. För att söka relevant litteratur har vi använt oss utav ERIC (EBSCO), ERIC (PROQUEST) samt Googles sökmotor. De sökord som vi använt oss av är *förskola*, *konflikter*, *konflikthantering* samt *miljö*. Vår valda litteraturs referenslistor bidrog även till ny litteratur, ett så kallad snöbollsurval. För att skapa en tydlig struktur är detta avsnitt indelat i fyra underrubriker där varje del berör ett tema som baserat på den tidigare forskningen är relevant för det valda ämnet samt vår studie. Dessa fyra är: Pedagogers syn på barn, möten mellan pedagoger och barn, strategier för pedagoger samt miljöns betydelse. Vi avslutar sedan avsnittet med en kort förklaring där vi motiverar vår undersökning utifrån denna forskning.

3.1 Pedagogers syn på barn

När det gäller att definiera begreppet normalitet kommer enligt Kristian Lutz (2009) tolkningar från olika professioner. Några yrkesutövare har i sin makt att bestämma och sätta denna gräns. Det finns forskare inom sociologin som diskuterar var denna gräns skall gå samt riktar kritik mot att kategorisera människor med avvikande beteenden. Idag beskrivs beteendeproblem främst som något som är biologiskt och att exempelvis diagnoser kan hjälpa både föräldrar och det avvikande barnet. Det som kan bli en negativ sida av att enbart se avvikande beteenden ur medicinska termer är att den sociala kontrollen av grupper i samhället försvinner och på så sätt kan ansvaret flyttas över från samhället till individen. Att ha en referensram som är gemensam angående vad som anses normalt eller avvikande är inte lätt. På ett liknande sätt menar även Lutz (2009) att i begreppet utåtagerande barn ryms barn som är livliga, visar aggressivitet ofta samt upplevs som svårstyrda. Något som framkommer tillsammans med detta är även att det kan förekomma svårigheter med kommunikation samt svårigheter i hemmiljön. Författaren tar även upp att samspelet mellan utåtagerande barn och andra kan vara problematiskt och att pedagoger har en känsla av att inte räcka till när det gäller arbetet med dessa barn. Att kategorisera barn utgår från en föreställd normalitet som grundas i personalens gemensamma erfarenheter samt kunskap om barns utveckling. Nya barn i förskolan jämförs mot den "kunskapen" och blir då avvikelser för

stor ökar risken att kategorisera barn som ett problem i mötet med verksamheten. Det normala förskolebarnet konstrueras även av olika tankar om vad som är normalt för barns kön och ålder.

I likhet med Lutz (2009) menar även Linda Palla (2011) att barn som särskiljer sig från barns “vanliga” beteende, och på detta sätt skiljer sig från normen, skapar bekymmer och förvirring bland både personal samt andra barn. Även föräldrar kan uttrycka oro inför det som ses som annorlunda och avvikande. De barn vars beteende bryter mot det förväntade sättet att bete sig kan då benämnas som “speciella”. Författaren menar att barn blir benämnda som speciella, annorlunda, att pedagogerna inte kan “sätta fingret på vad det är”. Arbetslaget kan då ta kontakt med en specialpedagog för att få kunskap om det som benämns som speciellt samt för att kunna få en förklaring till beteendet. Specialpedagogen kan samtidigt hjälpa pedagogerna med hur de kan arbeta med att åtgärda eller kompensera beteendet. Förskolor med stor erfarenhet av olika svårigheter kan möjliggöra att personal har lärt sig hantera svårigheter och hitta lösningar i större utsträckning än andra. Samtidigt kan toleransnivån för vad som anses vara normalt vara högre mot en annan förskola som har mindre svårigheter. Det speciella blir normalitet. På förskolor med mindre avvikelser blir ramen mindre för vad som anses vara normalt. Det medför en lägre tolerans för det avvikande. Vissa beteenden blir accepterade inom ramen för det normala medan hos andra leder det istället till insatser, stöd och kompensation (Palla 2011).

Enligt Klara Dolk (2013) kan ett annat sätt att förstå pedagogers syn på barn som utmanar “normen” i förskolan vara att synliggöra de maktrelationer som finns i förskolan. De normer och värderingar som finns i förskolan kan ifrågasättas, ju mer barn motsätter sig förskolans normer och värderingar kan en syn på att kritiskt granska dessa framträda. Författaren menar att de “speciella” barnen kan genom sitt sätt att agera utanför det förväntade bidra till demokratisering i förskolan. Genom att barn gör “fel” i relation till normer kan barn göra det möjligt att visa på att problemet sällan ligger hos barn, vuxna eller i individuella rättigheter. På ett liknande sätt kan enligt Britt Tellgren (2004) olika situationer ses ur ett större perspektiv än bara ur en individuellt perspektiv. Forskaren menar att om det bara fokuseras på ett barn i en situation kan det barnet lätt kategoriseras som icke-kompetent. Om pedagoger istället kan se den situation som sker i ett sammanhang får hen en mer fyllig bild av vad som sker både för barnet i fråga men även ur en vidare kontext. Pedagoger kan då få en annan bild av den situation som sker.

3.2 Möten mellan pedagoger och barn

Enligt Linda Shidler (2009) behöver pedagoger vara medvetna om hur de möter barns olika beteenden. Att lära barn använda positiva strategier när de löser konflikter hjälper dem att utveckla olika tekniker när det gäller att kunna lösa konflikter på egen hand. När pedagoger talar med barn i konflikt och låter dem vara delaktiga hjälper de barnen till en lösning. En stöttade pedagog frågar vad som hänt, lyssnar på de olika parterna i konflikten samt låter barn komma med tänkbare lösningar. Detta kan resultera i att barn lyssnar på varandra och kommer fram till lösningar. Att använda sådana strategier kräver både skicklighet i konflikthantering hos pedagoger samt förmåga att hantera sina egna känslor. Hos pedagoger behövs reflektion över vad de lär barn genom sitt tal och handlingar samt att deras egna uppfattningar är en stor faktor till hur de väljer att samspela med barn.

På ett liknande sätt menar Lissy Gloeckler och Jennifer Cassell (2012) att när pedagoger löser konflikter *åt* barn istället för *med* barn talar pedagoger om hur konflikter ska lösas, då får barnen liten eller ingen chans att förklara den situation som uppkommit. Genom att lösa konflikter *med* barn får de en möjlighet att utvecklas i sin konflikthantering. Men å andra sidan kan det ibland vara svårt om flera konflikter händer samtidigt att som pedagog lösa konflikterna med barnen utan det blir *åt* barnen för att nå ett snabbt avslut. Enligt författarna behöver barn få möjligheter till samma stöd när det gäller konflikthantering som det stöd de får när de till exempel ska kunna lära sig äta själva. En del i processen att lära sig hantera konflikter kan vara att pedagoger inte ingriper vid de tillfällen de anser att barnen kan lösa det på egen hand men att de finns som ett stöd i bakgrunden. När det gäller att lösa konflikter *åt* barnen blir det pedagogers ansvar att lösa konflikter. Barn lär sig då att det är vuxnas ansvar att lösa konflikter men när det gäller att lösa den *med* barn lär dem sig tillsammans med pedagoger att det är ett gemensamt ansvar att lösa dem. Barn lär sig då strategier för att lösa sina konflikter mellan varandra och att reglera sina känslor.

I förhållande till detta menar Gun-Marie Wetso (2006) att det står klart att något behöver göras för att rusta pedagoger i sitt arbete med att möta barn. Författaren beskriver att pedagogiska strategier kan prövas och strukturer behöver läggas upp för hur ett samarbete mellan pedagogerna

kan utformas. Pedagoger kan behöva skapa ett underlag för ett målinriktat arbete där de kan få möjlighet till att nå samma mål. Detta kan ge stöd till att försöka ändra deras arbetssätt när det gäller att svara mot de behov som finns i verksamheten. Enligt Wetso (2006) saknade pedagoger verktyg för att förändra eller organisera verksamheten på ett annorlunda sätt. De saknade även strategier och varianter för hur de kan möta barn som inte följer ett specifikt beteendemönster i verksamheten.

3.3 Strategier för pedagoger

Enligt Anita Vestal och Nancy Aaron Jones (2004) finns konflikter naturligt i människors interaktion med varandra och kan vara positiv när det gäller att få en förändring, men det kan även skapa upprördhet. För detta kan det behövas olika strategier för att lösa den konflikt som uppstår. När det gäller barn i socialt utsatta områden kan de löpa en stor risk att uppleva konflikter även utanför skolan. Forskarna menar för att bryta mönstret med konflikter behöver barn bli introducerade tidigt till olika strategier när det gäller att lösa konflikter. Detta är en utmaning för pedagoger när barn växer upp med konflikter utanför verksamheten. Denna forskning visar att barn med pedagoger som är utbildade i olika sätt att lösa konflikter samt konflikthantering fick större möjlighet till att få strategier att lösa konflikterna. I den studie Vestal och Jones (2004) genomförde framkom att de barn som fått lära sig olika strategier var även de barn som kunde komma med positiva lösningar, detta i kontrast till de barn som inte hade fått den möjligheten.

Forskarna Elizabeth M Blunk, Elizabeth Morgan och Carol J Armgang (2017) menar här i likhet med Vestal och Jones (2009) att konflikter mellan människor inte alltid behöver vara något negativt. Konflikter mellan barn är en del av deras sociala utveckling. De menar även att pedagoger behöver vara delaktiga i barns konflikter samt deras lösning om det behövs. Hur pedagoger hjälper till att lösa konflikter påverkar, pedagoger som enbart vill lösa en konflikt utan att ha olika strategier lär inte barn att lösa konflikter på egen hand. Om pedagogen istället på ett hänsynsfullt sätt hjälper till kan det bidra till att utveckla social kompetens hos barn. Det gäller även enligt forskarna att ha kunskap om när och på vilket sätt de kan ingripa. Forskningen visar att pedagoger som har kunskap när det gäller konfliktstrategier har större möjlighet att hjälpa barn skapa egna lösningar på deras konflikter.

Enligt Meral Taner Derman (2017) kan det skilja sig i hur konflikter kan te sig i förskola och skola. I förskolan förekommer mer fysiska konflikter när det i skolan förekommer mer verbala. Hur lösningarna på dessa konflikter kan se ut i förskola och skola är ändå likvärdiga som exempelvis uppmuntra ursäkter till varandra, få barnen att hitta lösningar samt att barnen ska försöka sätta sig in i den andre partens känslor. Pedagogerna i studien använde sig generellt av positiv konflikthantering det vill säga, de olika strategierna pedagogerna använde i förskolan var att kontakta föräldrar, analysera varför konflikter uppstår samt förklara för barnen hur den andre parten kände sig. Forskaren tar även upp vikten av att kunna kommunicera och visa empati för att förebygga konflikter.

I likhet med denna studie tar även Linda Shidler (2009) upp att pedagoger försöker få barn att i en konflikt sätta sig in i den andre partens känslor genom att ibland använda frasen “hur skulle du känna om...?” Det kan medföra att barn tar på sig skulden för konflikten och att det då kan hindra barn i sitt lärande om att förstå andra och deras känslor. I en sådan situation förutsätter pedagogen att barn har förmågan att sätta sig in i andras känslor och syn på konflikten som råder istället för att visa barn att lyssna på varandras syn på konflikten. Efter att en pedagog använt frasen “hur skulle du känna om...?” säger barn bara “förlåt” och har då enbart fått kunskap om att om barnet säger “förlåt” är hen fri att gå tillbaka till den aktivitet som skedde innan.

Även Carrie Silver och Debra Harkins (2007) nämner i likhet med Shidler (2009) och Derman (2017) att pedagoger använder sig utav medlingsstrategier som hjälper barn att sätta ord på känslor, identifiera problemet och komma fram till en lösning på konflikten tillsammans. Där ska pedagogerna finnas som ett stöd och de kan hjälpa barn utveckla sin sociala kompetens. Forskarna menar att medling och dess strategier sällan utnyttjas utan att det är snabba lösningar som används mer. Dessa snabba lösningar använder pedagogerna när konflikten bara avslutas tvärt, när konflikten avslutas på detta sätt sänder det en signal till de parter som är i en konflikt att det är något negativt. Då barn spenderar mycket tid i verksamheten visar denna forskning att barns beteende påverkar pedagogers uppfattning om dem och detta kan få dem att sätta informella “stämplar” på barn. Forskningen visar även att pedagoger är mer benägna att sätta negativa “stämplar” på barn istället för positiva och detta påverkar vilken syn de har på barn.

Enligt Sandra Lamm, Judith G Grouix, Cindy Hansen, Martin Mary och Anna Jimenez Slaton (2006) har pedagoger i denna artikel tagit del av ett program som kallas Connect4Success (C4S) detta för att lära mer om konflikter mellan barn. Programmet syftar till samspel mellan barn, pedagoger, familj och samhället i stort. Där detta program används kan det ses en minskning i barns aggressiva beteende samt att barn med stöd av vuxen kan lösa konflikter på ett positivt sätt. När pedagoger och familjer arbetar med samma strategier både i verksamheten och i hemmet utvecklas barns färdigheter inom ämnet fortare.

C4S utgår ifrån tre grundstrategier: att miljön i verksamheten stödjer positiva interaktioner, hjälpa barn känna igen och bemöta sina känslor samt lära barn hur de kan lösa konflikter. Miljön i verksamheten behöver bland annat vara välkomnande för alla. Barn behöver hjälp med att sätta ord på sina känslor och känna igen dem. De behöver även stöd i att hitta sätt att visa dem på ett positivt sätt, detta lär dem självkontroll. Pedagogerna kan hjälpa barn med detta genom att prata om och sätta ord på känslor, andras och även sina egna. Barn behöver även hjälp att lösa konflikter. Detta kan enligt forskarna utföras på olika sätt som exempelvis hjälpa barnen sätta ord på vad som hänt och låta alla inblandade parter få berätta sin version samt tillsammans få komma fram till en lämplig lösning att pröva. För att sedan prata om hur den lösning de valde att använda fungerade.

Ett annat sätt att se på strategier är enligt Pat Broadhead (2009) att observera barn i lek där pedagoger vid första anblick kan anse att det pågår en konflikt eller att barn beter sig illa. Efter en observation finns möjlighet att ge en större bild av barns lek. Barn bearbetar saker som händer både i hemmet samt i förskolan i leken. Leken kan verka som ett verktyg för pedagoger i konflikthantering tillsammans med barnen. Författaren anser att genom användning av leken, istället för olika program kan förskolläraren hjälpa barn på ett bättre sätt att hantera sina känslor och skapa mening.

Vidare menar Miriam K Rosenthal och Lihi Gatt (2010) att det inte är barnen som ska lära sig strategier i sin konflikthantering. Detta i kontrast till tidigare forskning vi nämnt under denna rubrik är det istället pedagogerna som ska vidareutbildas i sitt sätt att bemöta barn. Learning to

Live Together (LTLT) skiljer sig på olika sätt från olika interventionsprogram som har tagits fram. LTLT fokuserar på vidareutbildning av pedagoger istället för att lägga fokus på barns utbildning i sin sociala och emotionella utveckling. Det är pedagoger som ska utveckla sitt sätt att arbeta med barn och utmana sig i sitt synsätt och beteende gentemot barns sociala och känslomässiga kompetens. LTLT ger pedagoger verktyg att använda i verksamheten för att lära barn hantera sina känslor. Detta sätt är bättre än att arbeta projektinriktat om exempelvis känslor. LTLT lär även pedagoger att hantera konflikter på ett visst sätt vilket kan leda till att förskollärares interaktion med barn blir bättre.

3.4 Miljöns betydelse

Lamm et al (2006) tar upp miljön i verksamheten som en grundstrategi i programmet Connect4Success (C4S). Forskarna menar att miljön påverkar barns beteenden. Miljön i verksamheten behöver enligt C4S vara åldersanpassat samt att schemat behöver vara något flexibelt. Det behövs en välkomnande miljö för alla och en miljö som är trygg. På ett liknande sätt menar även Glockler och Cassell (2012) att miljön i förskolan har betydelse när det gäller att minska konflikter mellan barn. Genom att miljön är utformad utifrån barns intressen samt barns behov kan det minska konflikter och stödja deras utveckling och lärande. Den sociala miljön är även viktigt när det gäller barns konflikter, det vill säga att pedagogerna är närvarande och att barn känner sig trygga med dem. Barn ska kunna känna att de kan återvända till pedagoger för vägledning i en konflikt, för att efter en tid utveckla möjlighet att se en lösning själva, och samtidigt för att finna en trygg famn. Detta skapar under längre tid en trygg och positiv relation mellan pedagoger och barn. Pedagogerna behöver utveckla en praxiskunskap för att kunna förutse och handla när det gäller konflikter för att skapa en trygg miljö i förskolan.

3.5 Motiv till vår studie

Efter sammanställning av ovanstående avhandlingar och vetenskapliga artiklar blir intresset att undersöka den mångfald som kan finnas när det gäller syn på konflikter samt konflikthantering. Tidigare forskning tar dock inte upp miljöns betydelse i lika stor utsträckning som vi förutspådde. Utifrån tidigare forskning och den bakgrund vi berör visar det på att det kan vara olika saker som påverkar pedagogers syn på konflikter samt hur konflikter ska hanteras. Förskolans läroplan (Skolverket, 2016) tar upp att det är arbetslagets uppgift att hjälpa barn hantera konflikter samt att bearbeta dem. Vår utgångspunkt är att det kan finnas olika sätt att se på konflikter samt hantering

av konflikter. Med denna studie vill vi bidra till reflektion att det kan finnas olika sätt när det gäller förståelse för konflikter samt konflikthantering i förskolan.

4. Metod

I detta avsnitt beskrivs studiens kvalitativa ansats, den valda metoden när det gäller datainsamling, det urval av undersökningsgrupp som gjorts, bearbetning av den insamlade empirin samt studiens etiska ställningstaganden.

4.1 Kvalitativ metod

Enligt Magdalene Thomassen (2007) präglas den kvalitativa ansatsen av ett induktivt tänkande som kan förklaras som att teorier grundas på vad människan kan se och registrera i verkligheten. Katarina Eriksson Barajas, Christina Forsberg och Yvonne Wengström (2016) menar att den kvalitativa ansatsen fokuserar på att tolka människors upplevelser av ett fenomen. Forskaren strävar även efter att skapa mening och förståelse av den insamlade empirin. Detta kan jämföras med en kvantitativ ansats som strävar efter att förklara det som undersöks. I den kvalitativa ansatsen är intervjuer ett vanligt arbets sätt för att samla in data. Intervjusvar transkriberas sedan ordagrant för att sedan kategoriseras. Utvalda citat och utsagor från den insamlade empirin analyseras och presenteras som resultat i löpande text. Barajas et al (2016) tar upp att all forskning ska kunna vara öppen för granskning även den kvalitativa forskningen. Validitet är enligt Robert Thornberg och Andreas Fejes (2009) ett vedertaget begrepp som används för att beskriva forskningens kvalitet. Det handlar om huruvida forskningen och metoden som använts till utförandet verkligen undersökt det som skulle undersökas. Författarna menar att vissa forskare ställt sig kritiska till användandet av begreppet validitet när det gäller kvalitativ forskning och menar att andra begrepp som rigorositet, trovärdighet samt tillförlitlighet passar bättre. Begreppen handlar om hur noggrann och systematisk forskaren har varit under forskningsprocessen samt hur tillförlitliga och trovärdiga resultaten blir till följd av hur forskaren har gått tillväga under datainsamling och analys. Den kvalitativa forskningen ställer stora krav på att forskaren reflekterar över sina metodval och tillvägagångssätt, sina perspektiv, sina värderingar samt hur hen influeras och kan influera de som ingår i studien. Staffan Larsson (2005) menar genom att använda olika kriterier kan de verka som ett stöd för att se styrkor och svagheter i ett vetenskapligt arbete. Två exempel på sådana kriterier kan vara empirisk förankring och innebördsrikedom. Dessa innebär att tolkningen som görs i studien måste vara förankrad i ett empiriskt material, det man hävdar är en tolkning måste man som forskare ha belägg för.

Innebördsrikedom innebär att de beskrivningar som presenteras måste vara utförliga annars kan analysen förlora sin innebörd. Enligt Thornberg och Fejes (2009) handlar generalisering om hur studiens presenterade resultat kan appliceras på situationer som inte har ingått i den aktuella studien. Frågor ställs kring för vilka individer samt när forskningsresultatet kan vara användbara. De menar att den kvalitativa forskningen producerar mönster som möjliggör för läsaren att identifiera en kvalitet eller en process hos ett fenomen som hen tidigare inte noterat eller varit medveten om. Generaliseringen realiseras när tolkningar passar in i andra fall. Användaren av forskningen kan ta del av en tolkning av ett fall och ha det i beredskap när hen möter ett liknande fall som känns igen. Generaliseringen sker då genom igenkännande av resultatet i andra situationer. En kvalitativ intervju passade vår studie då vi var intresserade av personalens erfarenheter och tankar när det gäller syn på konflikter och konflikthantering. Vi var intresserade av djupgående svar och att få en förståelse av den insamlade empirin samt att tolka informanternas upplevelser när det gällde syn på konflikter samt konflikthantering. I relation till det Larsson (2005) tar upp har vi varit noga med empirisk förankring samt informanternas utsagor för att försäkra oss om innehållsrikedom.

4.2 Val av metod

Vi valde att genomföra semistrukturerade intervjuer i vår studie då vi var intresserade av personalens åsikter inom förskolan (se bilaga 1). Alan Bryman (2011) beskriver denna metod som flexibel samt att den som intervjuar har vissa specifika frågor hen vill ska beröras, det vill säga en intervjuguide. Det medför att intervjupersonen har möjlighet att på eget sätt utforma sina svar, och att frågor som ställs inte behöver komma i den ordning som det står i intervjuguiden. Det finns även en flexibilitet att ställa följdfrågor som inte finns med i intervjuguiden för att anknyta till något som den intervjuade säger. Semistrukturerade intervjuer ger den intervjuade möjlighet att föra fram sina egna erfarenheter samt åsikter. Christina Back och Carina Berterö (2016) menar att det är viktigt att informera om vad intervjun ska handla om samt vad den ska användas till. Informanterna behöver få veta att det är deras åsikter som är intressanta i studien, det handlar inte om att se på vad som är rätt och fel. I en semistrukturerad intervjustudie är det viktigt att ha öppna frågor så att forskaren inte riskerar att lägga svar i munnen på informanten. Frågorna ska även kunna leda till utförliga svar istället för enkla ja och nej svar.

Denna metod ansåg vi mest lämpad för våra forskningsfrågor samt syfte för vår studie då intervjuer, till skillnad från exempelvis enkäter, kan ge en djupare kontakt med de vi intervjuade. Vi ville även ha möjligheten att kunna ställa följdfrågor utifrån de svar vi fick under intervjun. För att få en mer generell bild av förskolans personal när det gäller konflikter i förskolan hade enkäter kunnat ge oss en bredare bild av ämnet men vi ville ha en djupare bild av synen på konflikter vilket medförde att semistrukturerade intervjuer passade bättre i vår studie. För att samla in data utformade vi en semistrukturerad intervjuguide. Intervjuguiden innehöll tjugo frågor som vi hade för avsikt att ställa samt ha som utgångspunkt, i intervjuguiden fanns även förslag på följdfrågor (se bilaga 1). Utifrån vår bakgrund och tidigare forskning utformade vi frågorna i intervjuguiden.

Intervjuerna med fyra förskollärare, två förskolechefer samt en specialpedagog genomfördes fyra dagar i sträck och vi valde att intervjua personerna enskilt för att få den enskildes erfarenhet och beskrivning av ämnet. Vid intervjutillfällena valde vi att spela in via mobiltelefon dels för att underlätta den senare transkriberingen, samt för att kunna lyssna och återkomma i inspelningarna för att få en sådan rättvis bild som möjligt av deras svar och reflektioner i ämnet. Under samtliga intervjuer var vi båda närvarande för att båda skulle få möjlighet att ställa följdfrågor. Det var dock en av oss som hade huvudansvaret under själva intervjuerna medan den andra tog anteckningar som kunde underlätta vår förståelse under transkriberingen. Då vi använde oss av en semistrukturerad intervjuguide var de frågor vi ställde öppna frågor där de vi intervjuade fick möjlighet att bidra med sina erfarenheter och kunskaper. I vår intervjuguide hade vi tre introduktionsfrågor (se bilaga 1) för att sedan gå mer specifikt in på det ämne som vår studie baseras på.

4.3 Urval och datainsamling

Vårt urval av informanter i denna studie var fyra förskollärare, två förskolechefer samt en specialpedagog då vi strävade efter att synliggöra både likheter och skillnader när det gäller förskolepersonals synsätt på konflikter, konflikthantering samt deras arbetssätt. **Informanterna kom samtliga från en medelstor stad i Sverige och representerade olika förskoleverksamheter. Tidigare kontakt med informanterna hade vi fått under utbildningstiden och vi valde att vända oss till dessa då vi ansåg att de hade ett spännande arbetssätt.** Vi kontaktade samtliga personer via

mail där vi kort förklarade syftet med vår studie. Vi ansåg det relevant för vår studie att få bredden av personal inom förskolan för att få ett bredare resultat. Vi fick bekräftelse från samtliga vi tillfrågat att de var villiga att ställa upp på en intervju och då bokades tider in. I vår analys har vi inte lagt fokus på själva förskolorna utan vårt intresse i denna studie är de olika rösterna som ger en variation när det gäller att se på konflikter och konflikthantering. Samtliga namn i studien är fingerade.

Nedan presenteras de som vi intervjuat inför denna studie:

Tabell 1: Informanter

Namn	Karin	Hanna	Åsa	Annelie
Yrke	Förskollärare	Förskollärare	Förskollärare	Förskollärare
Verksam i antal år	Ca 10 år	Ca 10 år	Ca 10 år	Ca 40 år

Namn	Ida	Kristina	Camilla
Yrke	Förskolechef	Förskolechef	Specialpedagog
Verksam i antal år	Ca 10 år	Ca 5 år	Ca 20 år

I vår framställning av intervjufrågorna utgick vi från våra två forskningsfrågor. Utifrån våra forskningsfrågor ställde vi frågor som: Vad betyder begreppet konflikt för dig? Där vi ville få en möjlighet att synliggöra personalens syn på konflikter. Hur arbetar ni med konflikthantering samt vad är viktigast i det arbetet? Med dessa frågor ville vi synliggöra olika arbetssätt som förespråkas av personalen när det gäller konflikter i förskolan. Då vi även anser att miljön är en del av olika arbetssätt i förskolan ville vi även ställa frågor om miljöns betydelse som exempelvis: Kan man skapa en miljö för att reducera konflikter?

4.4 Bearbetning av data

För att bearbeta vår insamlade empiri har vi utgått ifrån en tematisk analys. Enligt Virginia Braun och Victoria Clarke (2006) är tematisk analys en metod som används för att både identifiera och analysera samt redogöra för mönster eller teman i den empiri som samlats in. Ett tema är något i den insamlade empirin som är intressant och står i relation till forskningsfrågan. Författarna menar att det är viktigt att ställa sig frågan om vad som ska räknas som ett tema eller mönster samt hur många gånger temat behöver vara med i empirin för att det ska räknas som ett tema. Temat behöver inte återkomma ett visst antal gånger för att det ska anses vara viktigt. Det är upp till den som utför studien att bestämma vad som är viktiga teman. När det gäller att identifiera olika mönster eller teman i den empiri som samlats in finns det enligt Braun och Clarke (2006) två ursprungliga sätt, det induktiva samt deduktiva. Ett induktivt sätt menas med att de mönster eller data som identifierats är starkt länkade till empirin. Att analysera utifrån ett induktivt sätt är att koda utan att ha någon ram att följa från början. Då vi använt oss av en tematisk analys har vi inspirerats av vissa steg i analysprocessen som Braun och Clarke (2006) skriver om. De menar att även om transkriptionen av verbal empiri kan kännas frustrerande och tidskrävande är det ett bra första steg att bekanta sig med empirin. Det är viktigt att vara noga med hur man transkriberar för att texten ska bli densamma som det inspelade materialet. Efter att ha fått fram material i text menar författarna att det är av vikt att läsa in sig noga på den insamlade empirin och att man går in på djupet samt läser om texten flera gånger för att hitta mönster. Som forskare behöver man tänka på att inte vara selektiv i sitt läsande på grund av att det kan ta tid att läsa igenom det material man transkriberat, för då kan man riskera att missa viktig information i sin empiri. Efter att den transkriberade texten kodats och vi fann relevanta nyckelord sorterades empirin in i potentiella teman som sedan kunde utvecklas till underteman.

Vi har bearbetat vår empiri genom att arbeta efter en tematisk analys samt ett induktivt sätt, då vår studie har en öppen ansats till konflikt och konflikthantering. Utifrån våra forskningsfrågor: Vilken syn har personal inom förskolans verksamhet på konflikter samt vilka arbetssätt förespråkas när det gäller konflikter i förskolan, har vi sökt efter teman i den insamlade empirin genom att hitta mönster i personalens syn på konflikter och konflikthantering och kom fram till dessa teman och underteman som vi presenterar i resultatet: Syn på konflikter, där vi fick fram dessa underteman: konflikter mellan barn, konflikter mellan barn och vuxna och konflikter är

utvecklande för barn. Möjliga arbetssätt med konflikter i förskolan med underteman: organisatoriskt arbete, miljöns betydelse för konflikter, hjälpa barn i konflikthantering: närvarande pedagog, lyssnande pedagog och hjälpa barn att uttrycka sig

4.5 Etiska ställningstagande

Enligt Annica Löfdahl (2014) behöver man ta ställning till forskningsetiska aspekter innan en studie genomförs. Inför en intervjustudie behöver forskaren få personalens informerade samtycke. Det innebär att personal ska tillhandahållas skriftlig information angående det som de behöver ta ställning till. Informationen ska innehålla vad studien ska användas till, hur pedagogers identitet skyddas, samt hur resultaten behandlas så att obehöriga inte får tillgång till dem. Det ska vara tydligt för deltagarna att det är frivilligt att vara del av studien samt att det är möjligt att avbryta om de skulle vilja.

Inför vår intervjustudie skickade vi ut förfrågningar till deltagarna via mail. Vi förklarade vad studien handlade om samt vad den skulle användas till. Deltagarna informerades om att de hade möjlighet att avbryta deltagandet om de skulle vilja när som under studiens gång. Vi förklarade även att deltagarna garanterades konfidentialitet i studien och att deras svar inte skulle gå att spåra tillbaka till dem eller den förskola som de var verksamma vid. Vi fick skriftligt samtycke från samtliga via mail. Vi har även tagit hänsyn till nyttjandekravet vilket innebär att den insamlade empiri som anteckningar och ljudinspelningar endast kommer att användas för studiens ändamål (Löfdahl 2014).

5. Resultat

I detta kapitel kommer resultatet av de sju intervjuerna som genomfördes under studien att presenteras. Vi har under detta kapitel tittat på det resultatet intervjuerna gett samt tematiserat och analyserat de svar vi fått fram. Resultatet är uppdelat i två rubriker som bygger på våra forskningsfrågor: Syn på konflikter i förskolan, Möjliga arbetssätt med konflikter i förskolan samt underrubriker.

5.1 Syn på konflikter

När det gäller syn på konflikter i förskolan såg vi tre teman träda fram. Det första temat var konflikter mellan barn, det vill säga att konflikter uppstår mellan barn och att det ingår i deras sociala utveckling. Det andra temat var konflikter mellan barn och vuxna, där det kan uppstå en maktposition från den vuxnas sida. Det tredje temat var att konflikter är utvecklande för barn i deras sociala utveckling. Kapitlet avslutas med en sammanfattande analys.

5.1.1 Konflikter mellan barn

I detta tema tittar vi på konflikter som kan ske mellan barn på förskolan.

När det gäller konflikter mellan barn tar förskollärarna Karin och Hanna upp sin syn på begreppet konflikt. De ser det som att barn är oense och att de bråkar om exempelvis saker eller att barn har olika åsikter om hur en lek kan eller ska gå till. ”Konflikt betyder för mig att det är barn som inte riktigt är överens om saker eller aktivitet. Eller hur något ska gå till, då uppstår en konflikt” (Hanna). Förskolläraren Karin menar även att konflikter är något som är större än att vara oense, barn är “verkligen osams om någonting”. Förskolläraren Hanna berättar i sin intervju att en typisk konflikt ofta sker i leken, det kan bli en verbal konflikt om barn har olika tankar när det gäller hur leken ska gå till. Det är även av vikt enligt förskolechef Ida att försöka undvika ett negativt tankesätt när det gäller syn på konflikter mellan barn i en barngrupp. Undvika att tänka att det är barnen det är “fel” på. Då menar förskolechef Ida att skulden läggs på barn och barngruppen, utan att pedagoger försöker se konflikter som något som går att lösa tillsammans med barnen i fråga. Förskollärare Åsa menar att konflikt inte är något som är “negativt”. Utan det är en möjlighet för barn att växa i sin utveckling. En typisk konflikt är enligt henne att barn ofta vill ha samma saker eller få sin egna röst hörd.

5.1.2 Konflikter mellan barn och vuxna

I det andra temat som uppkom från vår empiri tittar vi på konflikter som sker mellan barn och vuxna.

I konflikter mellan barn och vuxna menar förskollärare Karin att dessa kan uppstå när barn motsätter sig det den vuxna vill att barnet ska göra just då. Det kan då i den situationen uppstå en konflikt där både barnet och den vuxna kan bli arga. Detta menar förskollärare Karin kan ske vid exempelvis städning eller när olika aktiviteter behöver brytas “att de kan bli arga och ibland sparka på en”. Hon berättar även att konflikter mellan barn och vuxna kan ske vid situationer när exempelvis förskolan är väldigt stor och inbjuder till spring för barnen och att det kan vara en sådan sak som de vuxna inte accepterar.

Förskollärare Åsa berättar även hon i sin intervju att det i speciella rutiner kan ske konflikter mellan barn och vuxna som exempelvis vid av och påklädning där hon berättar om maktsituationer som kan ske mellan den vuxne och barnet i fråga. Hon menar att som pedagoger finns en möjlighet att vara “maktmissbrukare” och att det finns en grundtanke hos pedagoger hur saker ska fungera i förskolan när det gäller bland annat påklädning eller matsituation. Som pedagog är man utbildad och är vuxen och har mer erfarenhet om att barn “inte kan gå ut barfota i minusgrader” (Åsa). Men det blir en annan sak när pedagoger använder sin makt i exempelvis “Du åt inte upp lunchen, så du får bara en smörgås till mellis” eller “Låt inte det barnet bre sin smörgås själv, hen slickar bara på kniven” (Åsa). Det är ett sådant maktmissbruk som pedagoger behöver vara medvetna om kan ske och balansera vad som är för barnets bästa. Denna syn på att pedagoger är ”förmer” (Åsa) än barn kan hindra att rutiner i förskolan kan bli pedagogiska situationer. Det handlar enligt förskollärare Åsa om hur vuxna ser på barn, om pedagoger är “förmer” eller om barnet är en människa med mindre erfarenhet och värd att lyssna på.

Enligt specialpedagog Camilla kan konflikter mellan barn och vuxna uppstå när pedagoger anser att barnet i fråga “inte lyder, inte gör som pedagogerna vill eller inte kan vänta på sin tur”. I dessa situationer anser hon att pedagoger inte förstått att barn “gör så gott de kan” och att det kanske är pedagoger som ställt för höga krav på barnen. Det kan bli problematiskt enligt specialpedagog

Camilla när pedagoger inte förstår att vissa barn kan ha tillgång till sina förmågor vid vissa situationer men inte vid andra situationer.

5.1.3 Konflikter är utvecklande för barn

I det sista temat som uppkom i vår empiri när det gäller syn på konflikter tittar vi närmare på att konflikter kan vara utvecklande för barn.

Enligt förskollärare Åsa finns det även andra sätt att förhålla sig till konflikter mellan barn, bland annat att det kan vara utvecklande för barn i sitt lärande när det gäller socialt samspel. ”Det är en möjlighet att växa, samarbeta, argumentera, förstå sig själv och andra” (Åsa). Även förskollärare Karin och specialpedagog Camilla såg konflikter mellan barn som något utvecklande och inte som något problem. De förskollärare som vi intervjuade samt specialpedagogen Camilla ansåg att det var viktigt att ge barn verktyg i hur konflikter kan lösas. Specialpedagog Camilla ansåg även att konflikter mellan barn inte är några problem utan det tillhör barns utveckling och barn behöver få testa sina gränser i sin utveckling. Det kan även bli problematiskt enligt specialpedagog Camilla när pedagoger är konflikträdna och inte tillåter barn reda ut sina konflikter. ”Det får inte bli fult att bli osams med någon”. Förskollärare Annelie sa att hon tyckte att det var väldigt viktigt att pedagoger inte blundar för att ett barn utsätts, utsätter andra eller har svårt med saker “jag vet inte vem man skyddar om man blundar, att blunda för att få en enklare vardag då har jag valt fel yrke”. På detta sätt blir pedagogers konfliktundvikande något som hindrar barn i sitt sätt att hantera konflikter.

5.1.4 Sammanfattande analys av syn på konflikter

Personalens syn på konflikter i förskolan skiljer sig när de talar om konflikter som kan ske mellan barn eller konflikter som kan ske mellan barn och vuxna. När det gäller konflikter som sker mellan barn ser personalen det som att barn är oense om exempelvis någon sak eller att konflikter kan ske i lek. Samt att det är av vikt att försöka ha ett positivt synsätt på dessa konflikter och se att det är en möjlighet för barn att växa i sin sociala utveckling. I synen på konflikter mellan barn och vuxna kan detta enligt personalen ske vid rutinsituationer som exempelvis påklädning eller när aktiviteter i verksamheten behöver brytas och barn ifrågasätter dessa beslut. Det kan även skapa konflikter när pedagoger ställer för höga krav på barn och dess förmåga att förstå eller lösa konflikter. Konflikter tas även upp som något som är utvecklande för barn i sitt lärande när det

gäller socialt samspel. Att konflikter är en möjlighet för barn att utvecklas, lära sig att samarbeta samt förstå sig själv och andra.

5.2 Möjliga arbetssätt med konflikter i förskolan

I vår empiri framkom det tre teman när det gäller möjliga arbetssätt med konflikter i förskolan.

Det första temat var organisatoriskt arbete, det andra temat var miljöns betydelse för konflikter och det tredje temat var att hjälpa barn i konflikthantering. I temat, hjälpa barn i konflikthantering fick vi fram flera underteman: närvarande pedagog, lyssnande pedagog samt hjälpa barn att uttrycka sig.

5.2.1 Organisatoriskt arbete

I det första temat som framkom i vår empiri när det gäller arbete med konflikter i förskolan tittar vi närmare på det organisatoriska arbetet.

När det gäller det organisatoriska arbetet berättade informanterna att de arbetar utifrån ICDP som är vägledande samtal i bland annat konflikter och konflikthantering i förskolan. Detta är något som personalen får utbildning inom och som ska vara vägledande i verksamheten inom vissa kommuner. ”Vi jobbar utifrån ICDP” (Karin), ”Vi har ICDP i hur man bemöter och vägleder” (Hanna). Även förskollärare Annelie beskrev att de arbetade efter ICDP men att de även hade bestämt i arbetslaget att det är viktigt att pedagogerna ska dela på sig så att de är nära barn och har möjlighet att se vad som händer.

Förskollärare Åsa tog också upp ICDP som ett förhållningssätt som ligger på samma nivå som läroplanen för förskolan och att de gör upp en arbetsplan efter det. Det är ett krav de som förskollärare har på sig att arbeta efter men hur de gör det är upp till arbetslaget. Förskollärare Åsa menade att om de har ett gemensamt arbetssätt att gå efter kan det vara lättare att hejda varandra om de märker att en kollega inte har ett bra arbetssätt. “Det är lättare att då peka på vad hen gjorde och hur vi som arbetslag hade kommit överens över att vi skulle göra” (Åsa). Om pedagogerna upplever att det är särskilt stöd som behövs, kopplas det in en specialpedagog och en handlingsplan upprättas. När en handlingsplan upprättas ska verksamheten ändras för att anpassas till handlingsplanen. Enligt förskolechef Kristina är det upp till arbetslaget att hantera konflikter i verksamheten men att förskolan är skyldig att anmäla kränkande handlingar och att

det i dessa ärenden finns rutiner i hur det ska skötas. Hon beskriver att det finns en specifik mall att följa och fylla i. Den ska lämnas till verksamhetens förskolechef som efter att gått igenom anmälan beslutar hur förskolan ska gå vidare i ärendet. De som är inblandade i det kränkande ärendet ska enligt förskolechef Kristina alla få ta del av en åtgärdsplan och även få återkoppling om hur arbetet fortlöper i verksamheten. Detta behöver vårdnadshavare ta del av för att bli medvetna om det som händer på förskolan. Hon poängterade även hur viktigt det var att ha ett förebyggande och ett fortsatt arbete när en allvarlig konflikt uppstått i verksamheten "vi kan inte släppa barnen utan vi måste vara där barnen är och se vad som händer" (Kristina)

Förskolechef Ida beskriver att ett sätt att arbeta med konflikter mer förebyggande kan vara att se på hur arbetslaget bemöter barn och att arbeta med att utveckla en kultur i barngruppen som kan stimulera till bra vänskap och att barn få positiva upplevelser av varandra. "Att gemensamt stötta barnen i att kunna få vara sitt bästa jag, se på hur de som pedagoger strukturerar upp dagen och hur de välkomnar barn på morgonen" (Ida). Även förskollärare Åsa tar upp arbetet med att ge barnen möjlighet att vara sitt bästa jag.

Något som specialpedagog Camilla tog upp var att det är viktigt vilket arbetsklimat som finns i arbetslaget. En öppen kommunikation där pedagoger kan diskutera hur vissa konflikter påverkar dem. "Inte vara rädd att blotta sig själv". Hon menade även att det såg väldigt olika ut på olika förskolor när det gäller arbete med konflikter. En del förskolor och arbetslag hon besökt har diskuterat och kommit överens om på vilken nivå gränser ligger och hur de ska arbeta med konflikter medan det i andra arbetslag är väldigt tydligt att personalen tycker olika när det gäller gränsdragning och hur de hanterar konflikter i verksamheten. Specialpedagog Camilla ansåg att de arbetslag som kommit överens om hur de ska arbeta med konflikter och hantering av dessa gör att det blir tydligt både för personalen men även för barnen var gränserna ligger.

Förskollärare Karin berättade att de i arbetslaget på hennes förskola inte hade diskuterat hur konflikter ska hanteras i förskolan utan "man gör som man själv tycker". Men påpekar även att det kunde vara bra att kanske prata ihop sig i arbetslaget om hur de vill arbeta med konflikter och konflikthantering.

5.2.2 Miljöns betydelse för konflikter

I det andra temat som framkom tar vi upp miljöns betydelse för konflikter i förskolan.

Alla förskollärare vi intervjuade samt förskolecheferna och specialpedagogen var eniga om att förskolans miljö har en stor betydelse för konflikter i förskolan. Enligt Hanna ska ”miljön vara den tredje pedagogen”.

Förskollärare Hanna och Åsa menade även att en miljö med öppna ytor, där det inte finns stimulerande material och där miljön inte talar om för barnen vilka aktiviteter som kan utföras kan leda till konflikter. Förskollärare Åsa beskrev även att en otydlig miljö med många barn på samma plats är något som kan skapa mer konflikter och att det behövs en genomtänkt miljö samt genomtänkt material. Men hon poängterade även att det inte går att ”bygga” bort konflikter och det ska pedagoger inte sträva efter heller då konflikter enligt förskollärare Åsa utvecklar. Personalen menade även att ett rum med stora och otydliga ytor kan leda till ”spring” (Hanna) som i sin tur kan leda till konflikter genom exempelvis ”krockar” (Hanna). Konflikter som kanske inte borde uppstått om rummet visat mer tydligt vilka aktiviteter som kan genomföras. Det är viktigt att miljön i förskolan är tydlig menar även förskollärare Karin och Annelie, det ska vara tydligt i de olika rummen vilka aktiviteter som kan genomföras. En genomtänkt miljö är enligt förskollärare Hanna en miljö där det finns olika mötesplatser för barn och där barn kan leka med olika former av material ”alla kan inte vara överallt” (Hanna).

När det gäller miljön på förskolan kan det enligt förskolechef Kristina vara positivt om verksamheten är skapad med öppna miljöer inomhus, miljöer där det går att skapa ”rum i rummen”. På detta sätt kan pedagoger skapa en översikt i rummet och se barnen. Hon menade även att barnen då kan få möjlighet att leka ifred trots den öppna ytan. Förskolechef Kristina menade vidare att hon trodde att det sker mer konflikter i miljöer med små rum och vrår där pedagoger inte kan vara lika närvarande, då det är svårt att vara på alla ställen samtidigt. Hon menade även att miljön i förskolan bör följa gruppen och att pedagoger behöver vara lyhörda för barns intresse och att miljön kan behöva ändras utifrån barnen och deras intressen. ”Men det kan vara svårt att få pedagoger att förstå” (Kristina). Som pedagog behöver du ställa dig frågan, vad talar ett rum om för barnet. Det kan nästan räcka enligt förskolechef Kristina att ställa sig på knä för att få en första förståelse för hur barn upplever ett rum.

Förskollärare Karin menade att det kan bli mycket konflikter om materialet som erbjuds på förskolan inte tilltalar barnens intresse. Det är av vikt att vara lyhörd för vad barngruppen är intresserad av och skapa spännande och utmanande platser att leka på. Detta kan enligt förskollärare Karin bidra till mindre konflikter. Detta menade även förskollärare Annelie är viktigt att reflektera över, "vad har man för miljö". Miljön är något som behöver arbetas med hela tiden i verksamheten. Den miljö som bidrar till minst konflikter är enligt förskollärare Annelie naturen, där kan nästan konflikter raderas bort helt.

Detta ansåg även förskolechef Ida som menade att om miljön i förskolan är "torftig" och det inte finns spännande material för barnen att leka med gör barn vad de kan med den "torftiga" miljön. Det barnen då väljer att göra i den miljön är kanske inte vad pedagogerna önskar. Hon menade även att det är ett förebyggande arbete i att minska konflikter när förskolan erbjuder en intressant miljö som kan vara föränderlig. Förskolechef Ida menade vidare att ofärdigt material, det vill säga ett material som inte har en given funktion, var det material som skapade minst konflikter. Hon menade även att om det fanns leksaker vars funktion var bestämd var det viktigt att det inte enbart fanns en av varje leksak för att förebygga konflikter. "Naturmaterial och återvunnet lekmaterial som kan bli vad som helst i leken är det som skapar minst konflikter i leken" (Ida).

Förskolechef Ida och specialpedagog Camilla ansåg när det gäller miljön i förskolan att det är viktigt med tydliga lärmiljöer som kan dela upp barnen, detta i likhet med förskollärare Hanna som beskrev att en miljö som är genomtänkt har olika mötesplatser. Det kan leda till "slitningar mellan barn" (Camilla) där många barn behöver vistas på samma yta. Det var även enligt specialpedagog Camilla viktigt att tänka på konkreta placeringar av exempelvis krockar i hallen när det är stora barngrupper, då det kan vara en plats i förskolan som kan skapa konflikter. Hon ansåg även att ljudnivån på förskolan är en sådan faktor.

5.2.3 Hjälpa barn i konflikthantering

I vårt tredje tema, hjälpa barn i konflikthantering, framkom det flera underteman: närvarade pedagog, lyssnande pedagog, hjälpa barn att uttrycka sig.

5.2.3.1 Närvarande pedagog

I detta undertema tittar vi närmare på vikten av den närvarande pedagogen.

Enligt förskollärare Åsa och de andra förskollärarna vi intervjuade var det viktigt att vara en närvarande pedagog i förskolan. Som pedagog behöver man inte alltid vara delaktig i leken som pågår men det behövs en närhet av pedagoger för att få möjlighet att höra vad som pågår i en lek. ”Jag tror jag gör skillnad när jag är nära” (Åsa). Som pedagog kan man då få möjlighet att både se och höra vad som händer i det barn aktiverar sig med och skulle det uppstå en konflikt kan pedagogen ha en viss kunskap om hur konflikten startade när hen går in och ska försöka hjälpa barn till en lösning. ”Det kanske inte är den som slår som är början till konflikten utan det kan ha hänt något innan och då måste man ha sett det” (Karin). Att vara närvarande kan även ha en fördel när det gäller möjligheten till kunskap om vad som hänt i konflikten samt att se om en konflikt är på gång enligt förskollärare Åsa. Att kunna gå in i konflikten om det visar sig att barn inte kan hantera den på egen hand eller om ett barn söker pedagogens hjälp. “Inte kanske att lösa konflikten utan det handlar om att de får säga var och en för sig och själva komma på en lösning” (Åsa).

Enligt förskolecheferna Kristina och Ida var det viktigt med pedagoger i verksamheten som är närvarande för att ha en möjlighet att upptäcka när konflikter startar. Förskollärare Annelie tar upp de barn som inte riktigt vet vad de ska hitta på utan går runt planlöst i lokalerna och kan ”gå förbi och sparka till ett bygge här och putta till någon där”. De kanske inte gör mycket väsen av sig men förstör lite överallt och förskollärare Annelie menar att det är viktigt att plocka upp de barn och hjälpa dem att hitta en aktivitet. Förskollärare Åsa menar också att den fria leken är att lämna över ett stort ansvar till barn. I likhet med det som förskollärare Annelie menade att det är viktigt att plocka upp barnet som planlöst gick omkring, menade förskollärare Åsa att barn kan behöva vägledning och reglering av pedagoger. Att hjälpa barn att stanna i leken och lära sig turtagning, pedagoger behöver inte vara med i leken men kunna vara en trygghet en bit bort. “I den fria leken då barnen ska göra egna val, det är då de flesta konflikter sker” (Annelie).

5.2.3.2 Vara en lyssnande pedagog

I detta undertema tas det upp vikten av att vara en lyssnande pedagog.

När det gäller att vara en lyssnande pedagog menade både förskollärare Karin och Hanna att det är viktigt när det uppstår en konflikt att alla inblandade parter får komma till tals och att ingen av parterna känner att hen blivit orättvist behandlad. De menade att det kan bli problematiskt om pedagoger enbart lyssnar på det barn som kanske låter eller talar mest.

Detta i likhet med "lekmöten" som förskollärare Hanna berättade om i sin intervju. "Lekmöten" beskrev hon är något de i arbetslaget kommit överens om att arbeta utefter när det gäller att hjälpa barn att lösa konflikter. Dessa "lekmöten" gick till på det sättet att pedagogen samlar de inblandade barnen i konflikten som får möjlighet att berätta hur de upplevde att leken gått till och vad de vill med leken. Det är viktigt enligt förskollärare Hanna att alla barn får komma till tals samt att barnen lyssnar på varandra. Målet med detta är att barn ska lyssna på varandra och sedan komma på en gemensam lösning på konflikten. Förskolechef Ida menade att det är viktigt att pedagoger kan gå in och handleda när det gäller en konflikt omkring en leksak eller vid en meningsskiljaktighet. De som är i konflikt med varandra ska kunna berätta sin historia för varandra och pedagogen kan då hjälpa till, lyssna och hjälpa barnen att ta in vad den andra parten säger. Även förskollärare Annelie tog upp att det viktigaste i konflikthantering i förskolan är att vara en lyhörd pedagog. Att som pedagog lyssna in och höra vad som har hänt och inte ha en förutfattad mening och bara går in i situationen och tala om hur det ska vara, utan frågar de som är med i konflikten vad som hänt, varför det blev som det blev.

5.2.3.3 Hjälpa barn att uttrycka sig

I det sista undertemat tittar vi närmare på hur pedagoger kan hjälpa barn i sin utveckling när det gäller att uttrycka sig.

I arbetet med konflikter och konflikthantering i förskolan menade förskolechef Kristina att pedagoger behöver hjälpa barn i att kunna uttrycka sig och få stöd i att uttrycka sig om barnet känner sig ledsen eller arg. Pedagoger behöver enligt förskolechef Kristina hjälpa barn att sätta

ord på vad som blev "tokigt" (Kristina) i en situation. I likhet med förskolechef Kristina menade även förskolechef Ida att pedagoger behöver hjälpa barn när det gäller att uttrycka sina känslor i en konflikt samt sätta ord på vad det var som blev "tokigt" (Kristina) i den situation som uppstod. Förskolechef Ida menade även att på den förskola hon arbetar på försöker de undvika "snabba fix"(Ida), att barnen bara behöver säga förlåt och sedan kan gå ifrån konflikten som uppstod. Förskollärare Karin tog även upp att det kanske inte är en lösning på konflikten som är målet utan det handlar mer om att barn får känna att de får komma till tals och bli lyssnade på samt hitta en gemensam lösning på konflikten. Förskolecheferna Kristina och Ida nämnde båda att de ansåg att det var viktigt att reflektera över hur pedagoger väljer att ställa frågor till barn i en konflikt. Pedagoger kunde ibland ställa väldigt höga krav på barn och att de förutsätter att de ska förstå vad deras handlingar kan få för konsekvenser. Förskolechef Kristina nämnde att hon kunde höra pedagoger som sa till barn "varför gjorde du sådär, hur tänkte du nu? Ja det kanske var det som var problemet, att de inte tänker innan de agerar". Att som pedagog då ifrågasätta sitt eget sätt att "bemöta barn i konflikt, vad säger man, vad gör jag, varför reagerar jag som jag gör" (Kristina).

5.2.3.4 Sammanfattande analys av arbete med konflikter i förskolan

Utifrån vår empiri kunde vi utläsa tre teman när det gäller arbete med konflikter i förskolan. När det gäller det organisatoriska arbetet fick vi fram från de intervjuade att de arbetar utifrån vägledande samtal, ICDP som är ett förhållningssätt som ligger på samma plan som förskolans läroplan. Det är sedan upp till arbetslagen att komma fram till hur de vill arbeta utifrån detta förhållningssätt. Det är även av vikt hur arbetsklimatet är i arbetslaget samt om rutiner för konflikthantering har diskuterats. När vi ser på det andra temat, miljöns betydelse är alla vi intervjuade eniga om att miljön har en stor betydelse för konflikter i förskolan. En otydlig miljö med ogenomtänkt material där det vistas många barn på samma yta, kan skapa fler konflikter.

I det tredje temat, hjälpa barn i konflikter visar de vi intervjuat att det är av vikt att vara en närvarande pedagog. Det uppstår ofta konflikter i den fria leken eller där pedagoger inte är i närheten. När en konflikt uppstår behöver pedagoger vara lyhörda, alla barn i konflikten behöver känna att de får komma till tals och blir lyssnade på samt att pedagogerna inte går in med en förutfattad mening om vad som hänt i konflikten. Barn kan även behöva stöd och hjälp när det gäller att uttrycka sina egna känslor och tankar om den konflikt som uppstått samt att pedagoger tillsammans med de inblandade barnen kan finna en gemensam lösning.

6. Diskussion

6.1 Syn på konflikter i förskolan.

Under våra intervjuer av förskollärare, förskolechefer samt specialpedagog har vi fått varierande svar på vad en konflikt i förskolan kan vara. Ett exempel är att förskollärare såg konflikter i förskolan som något utvecklande för barn samt att det är av vikt att ge barn de verktyg som behövs för att kunna lösa konflikter. Ett annat exempel är att konflikter uppstår när barn är oense om något. Enligt Alvestad (2015) har arbetet med konflikter samt konflikthantering en djupare mening och att personal i verksamheten ska medverka till en demokratisk miljö där barn får hjälp och stöd i att hantera konflikter. Detta är även något som läroplanen (Skolverket, 2016) för förskolan tar upp att barn ska få hjälp med att hantera konflikter.

Enligt vårt resultat är det även problematiskt om personal inom förskolan väljer att inte se konflikter som något naturligt när det gäller barns utveckling. Hakvoort (2015) menar att resultatet av konflikter påverkar barns utveckling och konflikter är oundvikliga samt nödvändiga för deras utveckling. Konflikter aktiverar en kämpa eller fly mentalitet, där alternativen antingen är att fly och hoppas att det löser sig eller stanna kvar i situationen och försöka lösa den. Vår tolkning av detta är att barn i förskolan som får hjälp med att hantera konflikter och får stödet att att lösa dem, kommer att kunna stanna kvar i konflikten istället för att fly ifrån den. Vi tänker att om man som barn får hjälp att få dessa verktyg kan det hjälpa dem när det gäller konflikthantering i framtiden.

Det är viktigt enligt de personer vi intervjuade hur man pratar om barn i den barngrupp man arbetar i. Blir det på ett negativt sätt menar de att det säger mer om pedagogerna än om barnen. Enligt vissa förskollärare är det viktigt att ställa sig frågan: Vad kan jag som pedagog göra när det skapas en negativ syn på barngruppen? Enligt Lutz (2009) kan det bli problematiskt när avvikande beteenden bara ses ur medicinskt synsätt då det lätt blir att ansvaret läggs på det individuella barnet. Både Lutz (2009) och Palla (2011) beskriver att barn som särskiljer sig ifrån barns vanliga beteende skiljer sig från normen och kan skapa bekymmer och förvirring bland personal och andra barn. Lutz (2009) menar även att samspelet mellan utåtagerande barn och andra i dess närhet kan vara problematiskt och att pedagoger kan ha en känsla av att inte räcka till när det gäller arbetet med dessa barn.

Dolk (2013) menar att barn som utmanar "normen" kan synliggöra maktrelationer i förskolan. Normer och värderingar kan ifrågasättas och utmanas. Genom att barn gör "fel" enligt normen blir det möjligt att visa på att problemet sällan ligger hos barn.

Enligt oss blir det viktigt att ställa sig frågan om vad som egentligen anses som ett normalt beteende och i vilken kontext ställs det krav på att barn ska bete sig på ett visst sätt. Vi ser också att det är viktigt att diskutera om det är individen som får ta hela ansvaret när det gäller konflikter eller om pedagoger kan se konflikter ur ett större perspektiv.

6.2 Arbete med konflikter i förskolan

Utifrån arbetslagets syn på konflikthantering visade intervjuerna att det förskollärarna arbetar med är ICDP, som är vägledande samtal och hur man bemöter barn. De tog upp att det är viktigt med vilket klimat som finns i arbetslaget. Att ha ett öppet klimat i arbetslaget där det går att tala om hur konflikter påverkar en som individ är något som är viktigt. I likhet med ICDP som förskollärarna nämner finns det enligt Rosenthal och Gath (2010) ett liknande program (LTLT) som fokuserar på vidareutbildning av pedagoger. Det ger pedagoger verktyg att använda i verksamheten som författarna menar är bättre än att arbeta projektinriktat om exempelvis känslor. Detta är enligt vår mening ett bra alternativ då fokus läggs på pedagoger och inte på barnen. Vi anser även att det är problematiskt att det inte finns ett gemensamt arbetssätt när det kommer till konflikthantering då intervjuerna visade att det var positivt för barn om det fanns ett gemensamt arbetssätt i hur de bemöter och hanterar konflikter.

Alla personalgrupper vi intervjuat är eniga om att miljön har en stor betydelse när det gäller konflikter i förskolan. En otydlig miljö med ogenomtänkt material där det vistas många barn på samma yta, kan skapa fler konflikter. Gemensamt för de intervjuade förskollärarna är att det viktigaste vid konflikthantering är en närvarande pedagog. Inte att man som pedagog behöver vara delaktig i det barn gör men att man finns där barnen befinner sig. De menar att det är av vikt att vara en lyssnande pedagog, det är inte lösningen på konflikten som är målet utan det handlar om att barn får komma till tals var och en och själva komma på en lösning tillsammans. Enligt Shidler (2009) kan pedagoger stötta barn genom att fråga vad som hänt och lyssna på de olika barnen i konflikten samt låta barnen komma med tänkbara lösningar. Detta i likhet med Gloeckler

och Cassell (2012) som menar att genom att lösa konflikterna med barn ger pedagoger barn en möjlighet att utvecklas i sin konflikthantering. Detta kan ställas i kontrast till att lösa problem åt barn istället för med barn, då talar pedagoger till barn istället för med barn. Genom att tala till barn och bestämma hur konflikten ska lösas får barn liten chans att förklara situationen och lär sig att det är den vuxne som ansvarar för att lösa konflikten. Om pedagoger löser konflikter med barn kan de lära sig att det är ett gemensamt ansvar att lösa konflikter. Enligt vår tolkning att det därför är viktigt att pedagoger är närvarande och lyssnar på alla i en konflikt. Att pedagoger löser konflikter med barn och hittar gemensamma lösningar istället för att tala till barn och inte ge dem möjlighet att förklara situationen.

Förskolecheferna i vår intervju ansåg att vissa pedagoger kan ställa för höga krav på barn och förutsätter att barn har förmågan att förstå hur andra barn kan känna i en konflikt. De menar att det behöver reflekteras över vissa frågor som exempelvis hur pedagoger bemöter barn i konflikt och varför pedagoger bemöter barn på olika sätt i en konflikt. Enligt Derman (2017) kan lösningar på konflikter bland annat vara att uppmuntra ursäkter till varandra samt försöka sätta sig in i andras känslor. Forskaren tar även upp vikten av att kunna kommunicera och visa empati för att förebygga konflikter. I likhet med Derman (2017) tar Shidler (2009) också upp att pedagoger försöker få barn att sätta sig in i den andra partens känslor i en konflikt genom att använda frasen "hur skulle du känna om". Men forskaren menar även att det kan bli problematiskt då det kan medföra att barnet i fråga kan ta på sig skulden av konflikten. Pedagoger förutsätter att barn har förmågan att sätta sig in i andras känslor och syn på konflikten istället för att visa barn att lyssna på de andra barnens syn på konflikten. Vi anser att det är viktigt att som pedagog reflektera över hur barn bemöts i konflikter av de vuxna på förskolan. Om pedagoger bemöter barn olika i olika konflikter behöver de vara medvetna om varför de agerar på det sättet. Kan det vara för att olika barn reagerar olika i en konflikt eller har det enbart med pedagogers personliga inställning till konflikten som pågår eller kanske pedagogers personliga inställning till de inblandade barnen?

I vårt resultat kunde vi även utläsa att det är viktigt att vuxna hjälper barn att uttrycka deras känslor och att sätta ord på vad som blev "tokigt", detta för att undvika "snabba fix" som att bara säga förlåt och gå ifrån situationen. Enligt Shidler (2009) kan "snabba fix" medföra att om barn

bara säger förlåt, har de enbart fått kunskapen om att det bara behövs ett ord och sen kan återgå till den aktivitet som var. Även Silver och Harkins (2007) tar upp att pedagoger använder sig av medlingsstrategier som hjälper barn att sätta ord på sina känslor och identifiera problemet som uppstått. För att sedan hjälpa dem att komma fram till en gemensam lösning. Pedagogerna behöver finnas som ett stöd i barns utveckling av sin sociala kompetens. Forskarna menar samtidigt att dessa strategier sällan utnyttjas utan "snabba fix" används mer. Detta kan medföra att parterna i konflikten enbart ser konflikten som något negativt.

Enligt vår mening är det bra när pedagoger finns som stöd när det gäller att barn behöver hjälp att uttrycka sina känslor i en konflikt. Som pedagog är det av vikt att undvika "snabba fix" då vi menar att det kan hindra barn i sin utveckling av konflikthantering. Barn lär sig då att det är den vuxna som löser konflikter och lär sig inte att reflektera över situationen. Detta kan dock bli problematiskt då det kan ske fler konflikter på samma gång i verksamheten mellan olika barn samt om det inte finns tillräckligt med pedagoger närvarande vid vissa tillfällen. Då kan de snabba lösningarna tyvärr bli något som används för att lösa situationerna som uppstår. Det som behövs reflekteras över enligt vår tolkning är att om det sker "snabba fix" för ofta i en verksamhet kanske barns upplevelse av en konflikt blir väldigt negativ.

Enligt vissa förskollärare arbetar de med lekmöten i verksamheten för att komma fram till en lösning när det uppstår en konflikt. Lekmöten bygger på att alla barn som är delaktiga i konflikten får komma till tals om vad som hänt och hur de känner att leken gått till för att sedan komma fram till en gemensam lösning. Lamm et al (2006) tar upp att pedagoger kan hjälpa barn att sätta ord på vad som hänt i konflikten och låta alla inblandade få berätta sin version och tillsammans komma fram till en lämplig lösning. För att sedan prata om hur den lösningen de valde i konflikten fungerade. Enligt vår mening kan det vara ett bra sätt att använda lekmöten för att samla alla som var med i konflikten och att som pedagog leda samtalet för att hjälpa samtalet framåt och för att stödja de barn som kan ha svårt att göra sin röst hörd. Lekmöten kan inspirera vidare till teater med dockor för att prata om hur en bra kompis kan vara. Pedagoger kan tillsammans med barn ge exempel på situationer som barnen kan hamna i och barnen kan vara med och ge förslag på hur dockorna kan göra istället eller lösa situationer.

6.3 Slutsats

Med vår studie vill vi bidra med kunskap samt väcka tankar och funderingar när det gäller syn på konflikter och konflikthantering i förskolan. Det finns olika sätt att se på konflikter enligt personal i förskolan. Konflikter kan ske mellan barn men även mellan barn och vuxna. De konflikter som sker mellan barn är enligt personalen i vår studie inget som är negativt utan bidrar till barns sociala utveckling, det kan även vara att barn är oense om något i en lek. När det gäller konflikter mellan barn och vuxna kan de ske i exempelvis rutiner som finns i förskolan där vuxna vill att barn ska utföra något. I arbetssätt när det gäller konflikthantering är det enligt personalen av vikt att vara en närvarande och lyssnande pedagog som kan hjälpa barn i sin utveckling när det gäller att hantera konflikter samt att kunna uttrycka sig. De poängterar även att det kan vara bra om arbetslagen har diskuterat hur de vill arbeta med konflikthantering. Miljön i förskolan behöver vara genomtänk och tydlig i sin struktur enligt informanterna.

Det är enligt oss viktigt att reflektera över vad det kan bli för didaktiska konsekvenser vid konflikt och konflikthantering i förskolan. En didaktisk fråga är *varför* ska pedagoger arbeta med konflikter och konflikthantering på ett positivt sätt? Pedagogerna menade att det vore bra om de kunde ha ett gemensamt sätt att arbeta runt konflikter i förskolan. Att ha ett uttalat sätt att arbeta runt konflikter kan underlätta för barn då de vet vad som gäller och vilka ramar de har att förhålla sig till. En annan didaktisk fråga är *vad* är det barn ska lära sig i förskolan? Lär de sig hur de kan hantera konflikter på ett positivt sätt kan det ge fortsatta lärdomar i framtiden då de har med sig verktyg för att hantera andra konflikter som dyker upp. Här ser vi även att det kan få påverkan på en samhällsenlig nivå om barn lär sig konflikthantering i tidig ålder. Konflikter kan vara svårt att hantera men om barn inte får en möjlighet att lära sig att hantera konflikter på ett utvecklande sätt hur blir det då när de blir äldre och hamnar i konflikter i skolan eller övriga livet? En tredje didaktiskt fråga som behöver reflekteras över är *med vem* ska barn lära sig om konflikter och konflikthantering? Barn lär sig tillsammans och genom att visa barn hur viktigt det är att de lyssnar på varandra och att alla få komma till tals lär de sig respekt för varandra vilket också kan underlätta för framtida konflikter i verksamheten.

I vår framtida profession kommer vi ha stor användning av att vi kan reflektera över vårt egna arbetssätt och hur vi som blivande pedagoger påverkar situationer i förskolan. Vad gör jag, hur

gör jag och varför jag på det sättet? Att kunna se på sitt eget handlande på ett kritiskt sätt och inte glömma sin roll som pedagog. Vår förhoppning är att denna studie även kan komma andra förskollärare till gagn då synen på konflikter kan vara viktig i barns sociala utveckling. Att kunna ta med sig kunskapen om att konflikter inte behöver vara något negativt utan det kan vara något som utvecklar barn i förskolan istället. Det kan ligga i hur vi väljer att se på konflikter och på dem som är i konflikten. Arbetet inom förskolan kan ibland vara utmanande och det är framför allt ett arbete i konstant utveckling då inget barn är det andra likt, men det kanske det är just det som är charmen med vårt framtida yrke. Att vi alltid måste utvecklas och lära vidare, för barn kommer att utmana oss i verksamheten både genom sin nyfikenhet på omvärlden men även genom konflikter.

6.4 Metoddiskussion

Enligt Lotte Rienecker och Peter Stray Jørgensen (2014) höjs kvalitén på det självständiga arbetet med en metoddiskussion. Vår studie är utförd med en kvalitativ ansats då vi fann den relevant för studiens syfte. Genom att använda oss utav intervjuer fick vi ta del av förskollärares, förskolechefers samt specialpedagogs erfarenheter och tankar när det gäller konflikter och konflikthantering. Något som kan vara en nackdel med denna metod är att resultatet bygger på våra egna tolkningar samt att vårt urval av intervjupersoner var begränsat och det kan även vara svårt att dra generella slutsatser. Det resultat vi fått fram visar på olika teman när det gäller syn på konflikter samt arbetssätt med konflikthantering. Vi valde semistrukturerade intervjuer med öppna frågor då vi ville fånga pedagogers egna erfarenheter och tankar. Vi valde även att spela in intervjuerna för att inte missa något de talade om samt att det underlättade vid transkriberingsprocessen. Vid de sju intervjuerna valde vi att delta båda två där en av oss höll i själva intervjun medan den andra tog anteckningar och kunde komma med följdfrågor. Då vi hade begränsat med tid blev det enbart sju intervjuer, hade vi haft mer tid hade vi kunnat intervjua fler förskollärare, förskolechefer samt specialpedagoger och på detta sätt fått en större variation samt mer empiri till vår studie.

Vi valde att inte fokusera på vilka förskolor informanterna arbetade på utan vi valde informanter där vi trodde att vi skulle kunna få intressanta och utvecklande svar. Vi valde att intervjua förskollärare, förskolechefer samt en specialpedagog för att kunna undersöka hur konflikt och

konflikthantering ser ut bland olika personalkategorier i förskolans verksamhet. De utvalda informanterna kände vi till sedan tidigare och hade enligt oss ett spännande arbetssätt, detta val kan göra det svårt att generalisera resultatet. Hade vi intervjuat andra pedagoger som vi inte hade tidigare kännedom om samt olika befattningar som exempelvis barnskötare och vikarier hade resultatet kanske sett annorlunda ut. Hade vi valt informanter från skilda sociokulturella områden hade även då resultatet eventuellt varit annorlunda. Hade vi haft längre tid på oss hade det varit intressant att göra en liknande studie men då haft möjlighet att intervjua fler förskollärare, förskolechefer samt specialpedagoger som arbetar i olika sociokulturella områden för att möjliggöra en större bredd. Vi hade inför studien en föreställning om att vi skulle synliggöra en syn på att barn som ofta hamnar i konflikt ofta benämns som "stökiga" och "bråkiga" samt att vi hade en föreställning om att frågan om barn i behov av särskilt stöd skulle komma upp. Detta var vad vi hade i tanken när vi utformade intervjufrågorna som handlade om återkommande och besvärliga konflikter och de barn som ofta är delaktiga i dessa konflikter. Det var intressant och glädjande att det inte gjorde det, varför går enbart att spekulera i. Kunde informanternas vilja att svara på ett förväntat sätt påverka svaren eller kunde informanternas breda kunskap om ämnet påverka svaren?

Vi valde även en tematisk analys med ett induktivt sätt då det induktiva sättet är länkat till den empiri som studien har. Detta för att vi ville ha en öppenhet för de teman som skulle skapas ur vår studies empiri.

6.5 Förslag till vidare forskning

Denna studie utgår från olika personalkategoriernas erfarenhet och tankar kring syn på konflikter samt konflikthantering inom förskolan. Enligt oss skulle det vara intressant att i vidare forskning undersöka barns syn på konflikter och konflikthantering. Den forskning vi tagit del av fokuserar på pedagogers syn på barn samt hur olika arbetssätt kan hjälpa för att lösa konflikter i förskolan. Men hur ser barn på konflikter och hur ser barn på det arbetssätt som pedagoger väljer när de ska hjälpa barn att lösa konflikter?

Det skulle även vara intressant med vidare forskning när det gäller att titta på samarbete inom olika arbetslag och hur de arbetar med konflikthantering. Har det någon betydelse för pedagogers syn på konflikter och hur konflikter hanteras om arbetslaget har ett gemensamt sätt att arbeta med

detta eller inte? Vår studie visar på att det kan vara av vikt att ha ett gemensamt arbetssätt för personalen men även för barnen i verksamheten. Det behövs dock en större studie för att klargöra om arbetslagets gemensamma syn på konflikter samt konflikthantering påverkar barn i deras syn på konflikter då vi endast genomfört sju intervjuer.

Referenslista

Alvestad, Torgeir. (2015). *Kreativ konflikthantering i förskolan*. I: Hakvoort, I & Friberg, B (Red.), *Konflikthantering i professionellt lärarskap*. (s.205-217). Malmö: Gleerups.

Arevius, Mikael. & Olsson, Henrik. (2007). *Rädda lärare: om rädsla som hot och möjlighet*. Stockholm: Natur och kultur.

Barajas, Katarina, E. Forsberg, Christina. Wengström, Yvonne. (2016). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap*. Stockholm: Natur & Kultur.

Back, Christina. & Berterö, Carina. (2016). *Interpretativ fenomenologisk analys*. I: Fejes, A. & Thornberg, R. (Red.), *Handbok I kvalitativ analys* (s.148-161). Stockholm: Liber.

Blunk, Elizabeth,M. Russel, Elizabeth,M. & Armga,Carol,J. (2017). The role of teachers in peer conflict: implications for teacher reflections. *Teacher Development. An international journal of teachers' professional development*, 21(5), 597-608.

Braun, Virginia. & Clarke, Victoria. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2), 77-101. ISSN 1478-0887 Available from:
<http://eprints.uwe.ac.uk/11735>

Broadhead, Pat. (2009). Conflict resolution and children's behaviour: observing and understanding social and cooperative play in early years. *Early Years: International Journal of Research and Development*, 29 (2), 105-118.

Bryman, Alan. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Uppl.2. Stockholm: Liber.

Derman, Meral,T. (2017). Early childhood education teachers' strategies use in order to prevent aggressive behavior in classes. *Universal Journal of Educational Research*, 5 (7), 1127-1136.

- Dolk, Klara. (2013). *Bångstyriga barn, makt, normer och delaktighet i förskolan*. Doktorsavhandling. Stockholm: Ordfront.
- Fejes, Andreas. & Thornberg, Robert. (2009). *Kvalitativ forskning och kvalitativ analys*. I: Fejes, A. & Thornberg, R (Red), *Handbok i kvalitativ analys* (s.13-37). Stockholm: Liber.
- Gloeckler, Lissy. & Cassell, Jennifer. (2012). Teacher Practices with Toddlers During Social Problem Solving Opportunities. *Early Childhood Education Journal*, 40, 251-257.
- Hakvoort, Ilse. (2015). *Skolans uppdrag och konflikthantering*. I: Hakvoort, I & Friberg, B (Red.), *Konflikthantering i professionellt läraryrke* (s.21-56). Malmö: Gleerups.
- Lamm, Sandra. Grouix, Judith. Hansen, Cindy. Patton, Mary.& Slaton, Anna, J. (2006). Creating environments for peaceful problem solving. *Young Children*, 61 (1), 22-28.
- Larsson, Staffan. (2005). *Om kvalitet i kvalitativa studier*. Nordisk Pedagogik, 25 (1), 16-35.
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-24757>
- Lutz, Kristian. (2009). *Kategoriseringar av barn i förskoleålder, styrning och administrativa processer*. Doktorsavhandling. Malmö: Malmö högskola. Hämtad 2018-03-27 från
<http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/7812/Inlaga%20PDF%20tryck.pdf>
- Löfdahl, Annica. (2014). *God forskningssed - regelverk och etiska förhållningssätt*. I: Löfdahl, A. Hjalmarsson, M & Franzen, K. (Red.), *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. (s.32-43) Stockholm: Liber.
- Palla, Linda. (2011). *Med blicken på barnet, om olikheter inom förskolan som diskursiv praktik*. Doktorsavhandling. Malmö: Malmö högskola. Hämtad 2018-03-28 från
http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/12151/Linda_Palla_diss.pdf
- Rienecker, Lotte. & Jørgensen, Peter, Stray. (2014). *Att skriva en bra uppsats*. Stockholm: Liber.

Rosenthal, Miriam. & Gatt, Lihi. (2010). Learning to live together: Training early childhood educators to promote socio-emotional competence of toddlers and pre-school children. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18 (3), 223-240.

Shidler, Linda. (2009). Setting an example in the classroom: teaching children what we want them to learn. *Young Children*, 64 (5), 88-91.

Silver, Carrie. & Harkins, Debra. (2007). Labeling, affect and teachers' hypothetical approaches to conflict resolution: An Exploratory study. *Early Education and development*, 18 (4), 625-645.

Skolverket, (2011). *Läroplan för förskolan*. (reviderad 2016.) Stockholm: Skolverket.

Tellgren, Britt. (2004). *Förskolan som mötesplats, barns strategier för tillträden och utslutningar i lek och samtal*. Licentiatavhandling. Örebro: Örebro universitet. Hämtad 2018-03-27 från <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:134736/FULLTEXT01.pdf>

Thornberg, Robert. & Fejes, Andreas. (2009). *Kvalitet och generaliserbarhet i kvalitativa studier*. I: Fejes, A. & Thornberg, R (Red.), *Handbok i kvalitativ analys* (s.216-235). Stockholm: Liber.

Thomassen, Magdalene. (2007). *Vetenskap, kunskap och praxis. Introduktion i vetenskapsfilosofi*. Malmö: Gleerups.

Vestal, Anita. & Jones, Nancy, A. (2004). Peace building and conflict resolution in preschool children. *Journal of Research in Childhood Education*, 19 (2), 131-142.

Wetso, Gun-Marie. (2006). *Lekprocessen- specialpedagogisk intervention i (för)skola*. Doktorsavhandling. Stockholm: Lärarhögskola.

Bilaga 1 – Intervjuguide

Intro:

- **Hur länge har du arbetat inom förskolan/som förskolechef/som specialpedagog?**
- **Hur skulle du beskriva den förskola du arbetar på?**
- **Hur skulle du beskriva den barngrupp du arbetar med?**

- ***Hur ser arbetet ut som specialpedagog mot förskola? Enbart till specialpedagogen!***

Intervjufrågor:

Begreppet konflikt

- **Vad betyder begreppet konflikt för dig?**
- **Kan du beskriva en typisk konflikt som kan uppstå?**

När under dagen sker de flesta konflikterna i verksamheten?

Var i förskolan sker de flesta konflikterna?

Vad handlar de om?

Konflikthantering/strategier

- **Finns det speciella rutiner för konflikthantering i förskolan?**

Om ja, arbetas rutinerna fram enbart i arbetslaget eller finns det rutiner även organisatoriskt som arbetslaget ska följa?

- **Hur arbetar ni med konflikthantering?**
- **Vad är viktigast i det arbetet anser du?**
- **Hanterar du olika konflikter på olika sätt?**
- **Hanteras konflikter olika beroende på olika barn?**

Miljö

- **Kan vissa miljöer skapa mer konflikter än andra?**

Om ja/nej, på vilket sätt?

- **Har miljön betydelse för barns konflikter?**

Kan du förklara? Hur tänker du då?

- **Kan man skapa en miljö för att reducera konflikter?**

På vilket sätt? Hur har ni gjort/ tänkt?

- **Blev det i så fall som ni tänkte?**
- **Vad kunde ha gjorts annorlunda?**

Om nej, hur tänker du då?

Mötet med barn/syn på barn

- **Beskriv en besvärlig konflikt som är återkommande.**

Hur hanterade ni det och varför valde ni det sättet?

- **Hur hanteras en besvärlig konflikt i förhållande till de berörda barnen, föräldrar, de andra barnen i gruppen?**
- **Hur tänker ni kring barn som återkommer i besvärliga konflikter?**
- **Hanteras besvärliga konflikter olika beroende på vilka barn som är inblandade?**

Tack för din medverkan!

